

**SZENTENDRE VÁROS HORVÁT NEMZETISÉGI
ÖNKORMÁNYZAT ELNÖKE**

Az előterjesztés előkészítésben közreműködött:
Önkormányzati és Ügyfélszolgálati Iroda

A határozati javaslat elfogadásához
egyszerű többség szükséges!

ELŐTERJESZTÉS

a dodola-járás szokásának felelevenítéséről

(A szentendrei dalmát közösség történelmi múltjával kapcsolatos kulturális örökség ápolása érdekében)
(Készült: a Képviselő- testület 2024. július 23-i ülésére)

Tisztelt Képviselő-testület!

Vezetői összefoglaló:

A Ferenczy Múzeumi Centrum és a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum szakembereinek közreműködésével javasolja megkezdeni a Dodola szokás további kutatását és rekonstrukcióját. A cél a szokás pontosítása, majd az Ivan dan ünnepbe való beillesztése. Ennek érdekében munkacsoport felállítása javasolt.

Részletes kifejtés:

Perperuna az eső szláv istennő, aki a legfőbb istenség, Perun a mennydörgés istenének felesége, aki a szlávok hite szerint megfeji a mennyek teheneit, a felhőket, ezért esik az eső. Minden tavasszal átrepül az erdők és a mezők felett, és ekkor a tavaszi növényzet feléled, virágba borul.

A Dodola az esőkérő szokás más elnevezéssel dodole, dudula, dudulica dodolä is Perperunához kötődik és amely elnevezéseket a déli szlávok, albánok és az északi görögök használták. A név és a szokás is nagy valószínűséggel a trákoktól származik.

A szokás első írásos leírása Spiridon Gabrovski bolgár szerzetestől való, 1792-ből. Aszályos időkben Dodole (vagy Perperuna) fesztívtartottak, ahol az istennőt imádták és esőért imádkoztak hozzá. Ilyenkor fiatal fiúk és lányok levelekbe öltöztek, levélkoszorút viseltek és körbejárták a házakat, énekeltek, táncoltak és vizet öntöttek egymásra. A falusiak pedig pénzt adtak nekik, amint ételt és italt vásároltak, hogy Perun tiszteletére ünnepeljenek. A rituálé során a Dodolának a fiatal nők dalokat énekeltek és táncal kísérték őt. A szertartás központi szereplője általában egy árva lány, ritkábban egy fiú volt, aki friss zöld szőlővesszőből, apró ágakból készült ruhát viselt.

Szentendrén a bodzából készült lombruhát – régi dalmát szokás szerint – mindig csak férfiak öltötték magukra. A lemeztelenített testet olyan sűrűn befedték zöld gallyakkal, hogy vezetni kellett, mert a tetőtől talpig ráborított lombos ágaktól nem látott. A rítus elengedhetetlen velejárója volt, hogy a házak előtt elhaladó Dodolát alaposan leöntötték vízzel, ezért viseltek csak lomb-ruhát. A szokással a várva várt esőt kérték a szántóföldre, szőlőre, búzára, kukoricára, lenre, kenderre stb. A dodola-járásért fizetség gyanánt kapott borralalót a helyi kocsmában költötték el.

Dr. Dezsőfi Ferenc, egykori polgármester „Öreg tornyok árnyékában” című kéziratos regényének a régi szentendrei szokásokat elbeszélő részében ezt írja: Amikor a szárazság ellen már semmi nem használt, sem könyörgés, sem búcsújárás és fohász sem a csobánkai csodatévő Máriához, akkor került elő a Dodola a rituális esővarázsló, akit Szentendrén hosszú időn keresztül egy bizonyos Jojó nevű szellemileg nem teljesen rendben lévő, vízholdó legény személyesített meg. Egy másik emlékezetes Dodola a nemes Buzgó István városi utcaseprő volt, akit a helyiek egyszerűen csak Csávónak szólítottak, s személyében ismerték meg az utolsó szentendrei Dodolát. 1977-ben Killár Ferenc alakította.

Dodola szövege:

Gyere ki a búzatáblából / És menjünk a mezőn át / Dodolánk Urunkhoz imádkozik / Hogy harmateső essen / Teremjen a kukoricánk / A kukoricánk és a búzánk / Az árpa és a zab.

Héj, dodolo, dodolo, (Hej, dodola, dodola)
Sta bi tebi trebalo? (Mi kellene, ha volna?)
Jedna kanta vodnice, (Önts rám egy kanna vizet)
I od Boga korice (Isten harmattal fizet)

Naša dodo Boga moli, Dodónk Istenhez imádkozik,

Da orosi sitna kiša, Egy kis esőt szitálni,

Ó, dodo, oj dodole!

Mi idemo preko sela,

A kišica preko polja,

Ó, dodo, oj, dodole!

Ó, dodó, ó dodó!

Átmegyünk a falun,

És az eső a mezőn át,

Ó, dodó, ó, dodó!

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és a határozati javaslatot fogadja el!

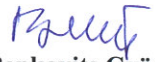
Határozati javaslat

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum szakembereinek közreműködésével megkezdni a Dodola szokás további kutatását és rekonstrukcióját, javaslatot készít a szokás pontosítására és annak az Ivan dan ünnepbe való beillesztésére, ennek érdekében munkacsoportot állít fel, melynek tagjai a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum szakemberei.

Felelős: Elnök

Határidő: első beszámoló a kutatásról 2024. december 15.

Szentendre, 2024. július 12.

Benkovits György
nemzetiségi önkormányzat elnöke

Az előterjesztés és a határozati javaslat törvényességi szempontból megfelel.
Szentendre, 2024. július 12.

dr. Schramm Gábor
jegyző

Előkészítette:

Havasi Hajnalka
nemzetiségi ügyintéző

Ellenőrizte:

dr. Remele Antónia
irodavezető

